

*Балджи М. Д.
Одеський національний економічний університет
Одеса, Україна
baldgi@ukr.net*

ЗАСТОСУВАННЯ АКТИВНИХ ФОРМ НАВЧАННЯ ПРИ ВИКЛАДАННІ ФАХОВИХ ДИСЦИПЛІН

При викладанні фахових дисциплін вагому роль належить активним формам навчання, які дозволяють не тільки набути професійні знання, вміння і навички, а й «активізують самостійність думок студентів, залучають їх до роботи з великими обсягами інформації, формують систему ставлень, створюють атмосферу порозуміння...» [1].

В педагогіці існують різні підходи до класифікації активних форм навчання. У якості критеріїв виступають: характер навчально-пізнавальної й ігрової діяльності, спосіб організації ігрової взаємодії, місце проведення занять, цільове призначення, тип імітаційної моделі тощо. За характером навчально-пізнавальної діяльності (найчастіше використовують саме цю класифікацію) форми активного навчання підрозділяють на [2]: неімітаційні та імітаційні. До перших відносять: інтелектуальну розминку (експрес-опитування); навчальну дискусію; «мозковий» штурм; «групи, що дзижчать»; синдикати; самостійну роботу з літературою; використання навчальних і контролюючих машинних програм; активно-групові консультації; олімпіади; студентські наукові конференції; тестування. Імітаційні, що базуються на подібності до професійної діяльності, підрозділяють на ігрові й неігрові. До ігрових належать: ігри, дидактичні або навчальні ігри, ігрові ситуації (ділові ігри, метод розігрування ролей, ігрове проектування, індивідуальний ігровий тренінг на ЕОМ), а до неігрових – аналіз конкретних ситуацій, рішення ситуаційних завдань тощо (метод кейса, рішення ситуаційних завдань, індивідуальний технологічний тренінг на ЕОМ). Як бачимо, не завжди використання певних форм навчання залежить від наявності спеціальних комп'ютерних програм.

В залежності від поставленої мети при викладанні фахової дисципліни, викладач може використовувати конкретні активні форми навчання. Так, при завершенні вивчення дисципліни «Обґрунтування господарських рішень і оцінка ризиків» на IV курсі в Одеському національному економічному університеті, використовуються імітаційні форми: ділові або рольові ігри, кейси. Вибір форм залежить від індивідуальних можливостей студентів, сформованості колективізму в групі, зацікавленості студентів та ін. Використання таких форм навчання дозволяє розвинути професійні компетенції, активізувати роботу на практичних заняттях; збільшити відвідуваність студентів та мобілізувати їх творчу енергію. В процесі проведення активних форм студенти навчаються вирішувати складні завдання; працювати у групах; отримувати навички обґрунтування конкретних практичних ситуацій й практику командної роботи; розвивають комунікативність і відповідальність.

Пропонуємо розглянути ситуацію «Вибір методів регулювання та зниження ступеня ризику». Ця тема актуальна для студентів, адже вона є підтвердженням вмінь обирати інструменти виходу з ризикових ситуацій, запобігати економічному ризику, формувати програми зниження ризиків, тим самим, «керувати» ризиками. Процес вибору методів регулювання та зниження ступеня ризику надзвичайно важливий, адже від результату залежить рішення суб'єкта господарювання та подальше функціонування фірми.

Рекомендуємо дотримуватися певних вимог під час проведення активних форм навчання:

- знати особливості діяльності фірми, галузеву специфіку, внутрішні та зовнішні ресурси, дослідження щодо середовища, можливості і резерви;
- знати передумови формування ризикованої ситуації;
- вміти координувати дії кожного з учасників, вислухувати кожного;
- за умови відхилення методу пояснювати, з якою метою це було зроблено і яка інформація при цьому отримана;
- вміти виділяти переваги, визначати якості кадрового потенціалу;

- вміти обґрунтовувати кожне з обраних рішень;
- робити остаточний висновок тільки після закінчення гри і при узгодженні між всіма учасниками.

Найявні також вимоги та рекомендації для розподілу ролей при застосуванні ігрових форм. Це залежить від вміння викладача підібрати «відповідних» ОПР (осіб, що приймають рішення), виходячи від психолого-педагогічного вміння і на основі спостереження та спілкування зі студентами.

Під час проведення ділових чи рольових ігор студенти неодмінно повинні дотримуватися мовно-комунікативних та етичних правил, які є головним фактором створення результативного продукту для досягнення ефективності на професійному рівні.

У зв'язку з поглибленням впливу інформаційних технологій та способів швидкого обміну інформацією зазначаємо, що студенти повинні володіти навичками роботи з сучасними комп'ютерними програмами. Для набуття досвіду вибору методів регулювання та зниження ступеня ризику, студенти мають дібрати певні формули; аналізуючи кожен з пропозицій за допомогою якісної та кількісної оцінки, що можливо при застосуванні загальноприйнятих і спеціалізованих програм, офісних додатків (наприклад, Excel, Word, Internet, Power Point, Outlook Express), операційних систем, графічних редакторів тощо.

При захисті обраного методу перед «потенційним замовником» обговорити з командою запропонований текст, а також стиль, міміку та жести оратора, підкреслюючи переваги у виступі. Обов'язково потрібно звернути увагу не тільки на грамотну і зрозумілу мову, а й на зовнішній вигляд, погляд, який повинен бути доброзичливим, внутрішній стан доповідаючого, чітку артикуляцію звуків.

Список використаних джерел:

1. Вахрушева Т. Ю. Теоретичні аспекти активних методів навчання. URL: <https://www.sportpedagogy.org.ua/html/journal/2008-03/08vtyaml.pdf> (дата звернення: 10.02.2020).
2. Богданова І., Бужина І., Галіцан О. та ін. Педагогіка. Харків, ТОВ «Одіссей», 2008. 352 с. URL: <https://studfile.net/preview/5458011/page:22/> (дата звернення: 10.02.2020).
3. Балджи М.Д. Економічний ризик та методи його вимірювання: навч. посіб. Харків: Промарт, 2015. 300 с.